

Ealáhagat ja eará doarjagat ealáhatoažžui

OANEHAČČAT JA ČIELGASIT

Sisdoallu

lešguđetlágan ealáhagat	3
Álbmotealáhat	6
Dáhkádusealáhat	8
Boarrásiidealáhat	9
Bargonávccahisvuoda ealáhat	12
Eará doarjagat ealáhatoažžui	16
Bearašealáhat	22
Ohcan ja máksin	30
Ná Kela bálvala	35

lešguđetlágan ealáhagat

Ealáhaga sáhtta oažžut mángga sierra eallindiliin.

Sáhtát oažžut ealáhaga, go ollet ealáhatahkái. Ovdan ealáhatagi sáhtát oažžut ealáhaga bargonávccahisvuoda dahje bargguhivvuoda vuodul. Lassin sáhtát oažžut bearašealáhaga, juos oapmahaččat jápmá.

Ealáhagaid mákset bargoealáhatlágádusat ja Kela.

Dán gihppagis muitaluvo ealáhagain, maid Kela máksá. Lassin muitaluvo eará ealáhatoažžu doarjagiid birra.

Gihppaga loahpas leat dieđut das, mo ealáhagat ja doarjagat ohccojuvvojit.

Gihpa muitala jagi 2022 dilis.

Lassidiehtu nehtas ja telefavnas

Kela doarjagiid birra muitaluvo davvisámegillii čujuhusas www.kela.fi/davvisamegillii

Ealáhagaid birra muitaluvo dárkileappot Kela suomagielat siidduin www.kela.fi/elakelaiset

Juos dus leat jearaldagat, sáhtát ringet bálvalannummirii **020 692 202**

Man ealáhaga sáhtát oažžut?

Ealáhagaid sáhttá oažžut bargoealáhtlágádusain ja Kelas.
Bargoealáhtlágádusat mákset bargoealáhaga.
Dat vuodđuduvvá bálkái ja eará bargobođuide.
Juos bargoealáht leat unni, sáhtát oažžut ealáhaga maid Kelas.

Bargoealáhtlágádusat ja Kela mákset ealáhagaid golmma iešguđetlágán diliin.
Sáhtát oažžut ealáhaga, go ollet ealáhatahkái.
Ovdal ealáhatagi sáhtát oažžut ealáhaga bargonávccahisvuoda dahje bargguhisvuoda vuodul.
Lassin sáhtát oazzut bearašealáhaga, juos oapmahaččat jápmá.

Ealáhagat ja veajuiduhttinvejolašvuodát iešguđetlágán diliin leat čohkkejvvon távvalii, mii lea vulobealde.

	 Bargonávccaid headjoneapmi	 Ealáhatahkái ollen	 Oapmahačča jápmiin
Bargoealáhtlágádusat	Ámmátláš veajuiduhttin	Boarrásiidealáht	Bearašealáht leskii ja mánáide
	Veajuiduhttinveajolašvuodát, bargonávccahisvuoda-ealáht ja oassebargonávccahisvuoda-ealáht	Oassálas boarrásiidealáht	
	Boargokarrieraealáht	Boargokarrieraealáht	
Kela 	Buohcuvuodabeaiveruhta	Áraduvvon boarrásiidealáht	Bearašealáht leskii ja mánáide
	Veajuiduhttinvejolašvuodát ja veajuiduhttinruhta		
	Mearreaigásaš veajuiduhttinveajolašvuodát dahje bargonávccahisvuoda-ealáht	Boarrásiidealáht	
	Dáhkádusealáht	Dáhkádusealáht	
	 Bargoeallimii máhccan		

Ealáhaga lassin sáhtát oažžut Kelas

- mánnábajádusa
- ealáhatoažžu ássandoarjaga
- ealáhaga oažžu dikšundoarjaga
- sohtelasi ja badjelmearálaš sohtelasi
- vuodđoáigáiibohtindoarjaga.

Bargoealáht

Váldooassi ealáhagain leat bargoealáhagat.
Bargoealáht čoggo, go leat barggus ja oaččut das bálkká.

Bargoealáhagaid dikšot bargoealáhtlágádusat, mat leat máhga.

Don ja du bargoaddit lehpēt máksán barganjagiid áigge bargoealáhtmávssuid.
Du ealáhaga mearriduvvo dan mielde, man olu leat dinen barganjagiid áigge.

Priváhta fitnodatdoalli lea máksán ealáhtmávssuid ealáhtfitnodahkii, man son lea ieš válljen.

Eanadoallofitnodatdoalli lea máksán ealáhtmávssuid su iežas ealáhtlágádussii, Melai.

Bargoealáhagain oaččut dieđu

- iežat bargoealáhtlágádusat
- Ealáhtdorvoguovddázis (Eläketurvakeskus)
- neahtas (suomagillii): www.tyoelake.fi

Álbmotealáhat

Juos it oaččo bargoealáhaga dahje dat lea uhcci,
Kela máksá dutnje álbmotealáhaga.

Sáhtát oažžut álbmotealáhaga dievas meari dušše dalle,
juos oaččut bargoealáhagaid vuollái 57 euro mánotbajis.
Juos oaččut eanet bargoealáhagaid,
de álbmotealáhat lea uhcit dahje it oaččo dan olláge.

Álbmotealáhaga dievas mearri lea
sulaid 680 euro mánotbajis.
Juos dus lea náittosguoibmi dahje rabasguoibmi,
álbmotealáhaga dievas mearri lea sulaid 607 euro mánotbajis.

Álbmotealáhat sáhttá leat uhcit,
juos leat váldán boarrásiidealáhaga áraduvvon ealáhahkan,
nappo ovdal go leat deavdán 65 jagi.

Álbmotealáhat sáhttá leat uhcit maddái dalle,
juos leat ássan olgoriikkain.
Maddái olgoriikkii fárren sáhttá váikkuhit
álbmotealáhahkii, man oaččut.

Jeara Kela bálvalannummiris,
mo olgoriikkain orrun váikkuha álbmotealáhahkii.
Bálvalannummir lea

020 634 0200.

Álbmotealáhaga uhcidit

- bargoealáhat
- eará ealáhagat ja buhtadusat, maid oaččut.

Álbmotealáhaga eai uhcit

- beallelačča boadut
- máná dikšuma áigge čoggon ealáhat
- stuđerema áigge čoggon ealáhat
- bargonávccahisvuodaealáhaga geardebajádus.

Kela ealáhagain ja bargoealáhagain gessojuvvo vearru.

Álbmotealáhaga boahtoráját

Sáhtát oažžut álbmotealáhaga,
juos du eará álbmotealáhahkii váikkuheadji ealáhagat
ja buhtadusat, maid leat ožžon,
leat uhcibut go čuovvovaš boahtoráját:

- sulaid 1 257 euro mánotbajis,
juos dus lea rabasguoibmi dahje náittosguoibmi
- sulaid 1 403 euro mánotbajis,
juos ásat okto.

Boahtoráját dárkkuhit bruttoboaiduid
dahjege boaiduid, main ii leat gessojuvvon vearru.

Boahtoráját sáhttet leat uhcit, juos leat ássan olgoriikkain.
Muhtin dáhpáhusain boahtoráját sáhttát leat maddái stuorat.

Kela dahká mearrádusa du álbmotealáhagas
dahje dáhkáduseláhagas easkka dalle, go čielgá,
man olu oaččut eará ealáhagaid.

Dáhkádusealáhat

Kela máksá dutnje dáhkádusealáhaga, juos du eará ealáhagat báhcet oalle uhccin dahje it oaččo mii nu eará ealáhaga.

Dáhkádusealáhaga sáhtta oažžut dušše Suomas ássi ealáhatolmmoš.

Dan sáhtta oažžut, go lea ássan Suomas unnimustá 3 jagi.

Dáhkádusealáhaga dievas mearri lea sulaid 855 euro mánotbajis.

Juos it oaččo olláge eará ealáhagaid, oaččut dievasmearálaš dáhkádusealáhaga.

Dáhkádusealáhat lea goittotge uhcit, juos leat ovdal ealáhatagi ohcan áraduvvon boarrásiidealáhaga. Dalle sáhtta geavvat nu, ahte it oaččo dáhkádusealáhaga. Dáhkádusealáhaga uhcidit maiddái eará ealáhagat Dat geahpeduvvojit dievasmearálažžan dáhkádusealáhagas.

Dáhkádusealáhaga eai uhcit ovdamearkka dihte dikšundoarjja, ássandoarjja, bargoboađut, opmodat dahje beallelačča opmodat. Juos oaččut bargonávccahisvuodaealáhaga, du bargoboađut sáhttet goittotge váikkuhit bargonávccahisvuodaealáhahkii.

Bearašgaskavuodát eai váikkut dáhkádusealáhaga mearrái.

Jeara Kela bálvalannummiris, mo olgoriikkain orrun váikkuha dáhkádusealáhahkii. Bálvalannummir lea

020 634 0200.

Boarrásiidealáhat

Boarrásiidealáhat sáhtta leat bargoealáhat, álbmotealáhat dahje guktot.

Álbmotealáhahkan máksojuvvon boarrásiidealáhat álgá 65 jagi agis.

Juos leat bargan dahje ássan olgoriikkain, boarrásiidealáhaga mearri sáhtta leat uhcci. Sáhtat goittotge oažžut ealáhaga olgoriikkain.

Ovdamearka ealáhagain

Máhtte ja Márjá leaba náitalan. Soai leaba guktot boarrásiidealáhagas.

Máhtte oažžu bargoealáhaga 1 300 euro mánotbajis. Son ii oaččo álbmotealáhaga iige dáhkádusealáhaga.

Márjá lea guhká dikšon mánáid ruovttus. Son oažžu bargoealáhaga 500 euro mánotbajis ja álbmotealáhaga sulaid 385 euro mánotbajis. Márjá oažžu nappo ealáhaga oktiibuot sulaid 885 euro mánotbajis. Sutnje ii gula dáhkádusealáhat, danin go su boađut mannet badjet dáhkádusealáhaga boahorájáin.

Ealáhahkii árabut

Juos dus lea vuoigatvuohta álbmotealáhahkii, sáhtát ieš mearridit, válddátgo dan áraduvvon boarrásiidealáhahkan ovdal go deavddát 65 jagi.

Juos don leat riegádan ovdal jagi 1958, sáhtát váldit áraduvvon boarrásiidealáhaga áramustá 63-jahkásažžan.

Juos don leat riegádan jagiid 1958–1961, sáhtát váldit áraduvvon boarrásiidealáhaga 64-jahkásažžan.

Áraduvvon ealáhat lea bissovaččat uhcit go 65 jagi agis álgán álbmotealáhat. Ealáhat uhccu 0,4 % juohke mánotbaji nammii, mainna áradat dan.

Gánneha váldit čielgasa ovddalgihtii das, man sturrosaš áraduvvon boarrásiidealáhat livččii.

Ovdamearka ealáhaga áradahttimis

Máijá báhcá bargoealáhahkii 64-jahkásažžan. Son oažžu bargoealáhaga 700 euro mánotbajis.

Máijá ohcá lassin 1 jagiin áraduvvon álbmotealáhaga. Álbmotealáhat lea áradeami dihte 4,8 proseantta (sulaid 17 euro mánotbajis) uhcit go dat livččii Máijái 65 jagi agis.

Máijá ássá okto.

Son oažžu bargoealáhaga lassin álbmotealáhaga sulaid 341 euro mánotbajis.

Ealáhahkii mañjeleappos

Don it dárbbas ohcat ealáhaga vel 65-jahkásažžan. Sáhtát nappo mañidit dahjege sirdit mañjelebbui ealáhaga álgima.

Dat bajida ealáhaga.

Ealáhat stuorru 0,6 % juohke mánotbaji nammii, mainna sirddát dan mañjelebbui.

Bargguhisvuohta ja ealáhat

Juos don leat bargguheapmin ja lahka ealáhatagi, sáhtát beassat nu gohččoduvvon ealáhatbohccái dahjege oažžut bargguhisvuodabeaiveruđa dan rádjai, go ozat boarrásiidealáhaga.

Juos leat riegádan ovdal jagi 1958, dus sáhttá leat vuoigatvuohta ohcat boarrásiidealáhaga 62-jahkásažžan.

Juos leat riegádan jagiid 1958–1961, dus sáhttá leat vuoigatvuohta ohcat boarrásiidealáhaga 64-jahkásažžan. Dán dáhpáhusas ealáhat ii uhcco. Muđuid oaččut bargguhisvuodabeaiveruđa 65 jagi agi rádjai.

Bargonávccahisvuodaealáhat

Juos leat guhká buohccin,
oaččut dábálaččat vuos buohcuvuodabeaiveruđa.

Go leat ožžon buohcuvuodabeaiveruđa 150 árgabeaivvi,
Kela sádde dutnje reivve,
mas muitaluvvo veajuiduhttima ja ealáhaga birra.
Sáhtát oažžut bovdehusa Kelai ráđđádallat das,
mo sáhtášii buoridit du bargonávccaid.

Bargonávccahisvuodaealáhaga oaččut dábálaččat easkka
dalle, go leat ožžon buohcuvuodabeaiveruđa sulaid jagi áigge.

Bargonávccahisvuodaealáhat sáhttá leat sihke bargoealáhat
ja álbmotealáhat.
Sáhtát ohcat daid seamma skoviin ja doaktárcealkámušain.

Gii oažžu Kelas bargonávccahisvuodaealáhaga?

Sáhtát oažžut bargonávccahisvuodaealáhaga,
juos leat 16–64-jahkásaš ja dus lea buohcuvuohta
dahje váddu, mii eastá du bargamis.

Juos leat guhká bargan ja deavdán 60 jagi,
sáhtát oažžut ealáhaga álkit go nuorat olmmoš.

Bissovaččat čalmmehis dahje lihkadannávccahis olmmoš
oažžu álo bargonávccahisvuodaealáhaga,
vaikke son barggašiige.
Eaktun lea, ahte eará álbmotealáhahkii váikkuheaddji boadut
eai mana álbmotealáhaga boahtorájáid badjel.

Go deavddát 65 jagi, Kela muhttá du
bargonávccahisvuodaealáhaga boarrásiidealáhahkan.
Dat ii váikkut ealáhaga mearrái.

Nuorra olmmoš oažžu veajuiduhttinruđa

Juos leat šaddan bargonávccaheapmin vuollil 15-jahkásažžan,
sáhtát oažžut bargonávccahisvuodaealáhaga,
go deavddát 16 jagi.
Dábálaččat bargonávccahisvuodaealáhaga
ii goittotge oaččo vuollil 20-jahkásažžan.
Nuorra olbmot sáhttet dan sajis oažžut
ámmátlaš veajuiduhttima ja veajuiduhttinruđa.

Ámmátlaš veajuiduhttima mihttomearrin
lea veahkehit du beassat bargoeallimii.
Dutnje dahkojuvvo persovnnalaš stuđerren- ja
veajuiduhttinplána.
Dat dahkojuvvo ovttasbarggus iežat fuolaheaddjiin
ja áššedovdiiguin.

Ealáhaga sajis oaččut dalle nuora veajuiduhttinruđa.
Dat lea unnimustá 33,51 euro beaivvis.
Dan lassin sáhtát oažžut lápmásiiddoarjaga.

Veajuiduhttinroarjja

Bargonávccahisvuodaealáhaga sáhttá oažžut
mearreáigásažžan.
Dalle dan namma lea veajuiduhttinroarjja.
Dat máksojuvvo divššu dahje veajuiduhttima áigge.

Gáibádussan lea,
ahte dutnje lea dahkojuvvon
veajuiduhttin- dahje dikšunplána.

Veajuiduhttinroarjja lea seamma stuoris go
bargonávccahisvuodaealáhagat.
Dat máksojuvvo seamma ákkaiguin.

Bargan bargonávccahisvuodaealáhagas

Vaikke leat bargonávccahisvuodaealáhagas, sáhtát bargat muhtun veardde dienasbarggu.

Juos barggat, almmut das Kelai ja iežat bargoealáhatlágádussii. Kela joatká ealáhaga máksima, juos du dienasboadut leat eanemustá 855 euro mánotbajis.

Juos barggat bissovaččat ja dinet badjel 855 euro mánotbajis, sáhtát guoddit ealáhaga vuoiŋnastit eanemustá 2 jahkái. Dalle dutnje ii máksjuvvo ealáhat. Don it goittotge dárbbas ohcat ealáhaga odđasit, juos bargu nohká 2 jagi siste.

Juos guodát buot du ealáhagaid vuoiŋnastit ja leat ovdal ožžon ealáhatoažžu dikšundoarjaga, oaččut báلكká lassin Kelas bajimus dási lápmásiiddoarjaga sulaid 432 euro mánotbajis. Das ii gessojuvvo vearru. Juos oaččut goabbátge ealáhagaid, álbmotealáhaga ja bargoealáhaga, don galggat guoddit goabbátge ealáhagaid vuoiŋnastit.

Juos heaittát bargama, almmut das dalán Kelai. Kela máksigohtá fas ealáhaga.

Eará doarjagat ealáhatoažžui

Kela máksá ealáhatoažžui čuovvovaš doarjagiid:

- mánnábajádus
- ealáhatoažžu ássandoarjja
- ealáhaga oažžu dikšundoarjja
- sohtelassi ja badjelmearálaš sohtelassi
- vuoddoáigái bohtindoarjja.

Dáin doarjagiin ii gessojuvvo vearru.

Mánnábajádus

Juos leat ealáhagas ja ásat vuollil 16-jahkásaš mánáiguin, sáhtát ohcat Kelas mánnábajádusa. Dan oažžu iežas ja beallelačča mánáin.

Mánnábajádus lea sulaid 23 euro mánotbajis máná nammi.

Oaččut mánnábajádusa maiddá dalle, juos du mánná ássá eará sajis, muhto fuolahat su áigái boadus unnimustá ealáhatdoarjaga meari veardde (sulaid 167 euro mánotbajis).

Sáhtát oažžut mánnábajádusa, vaikke it oččošii álbmotealáhaga. Maiddá eará ealáhagat sáhttet vuoigadahttit dasa.

Ealáhatoažžu ássandoarjja

Sáhtát oažžut Kelas ealáhatoažžu ássandoarjaga, juos it sáhte oažžut almmolaš ássandoarjaga. Gáibádussan lea, ahte du boadut leat uhcit ja oaččut ealáhaga, mii addá dutnje vuoigatvuoda ealáhatoažžu ássandoarjagii.

Kela sáhtta máksit doarjaga maiddá láigoaddái.

It sáhte oažžut ealáhatoažžu ássandoarjaga, juos oaččut dušše muhtun čuovvovaččain:

- oassebargonávccahisvuoda ealáhaga
- oasseáigge ealáhaga
- oassálas áraduvvon boarrásiidealáhaga.

Sáhtát ohcat ealáhatoažžu ássandoarjaga

- juos ásat okto
- juos ásat beallelaččain dahje
- juos eará ássit seamma visttis ožžot ealáhaga, mii addá vuoigatvuoda ealáhatoažžu ássandoarjagii.

Juos doai guktot ovtta beallelaččain oažžubeahhti ealáhaga, galgabeahhti ohcat ássandoarjaga oktasaš ohcamušain. Doarjja máksojuvvo dudnuide beallái.

Eará dilálašvuodain váldde čielgasa, sáhtátgo oažžut almmolaš ássandoarjaga. Almmolaš ássandoarjagis sáhtát jearrat bálvalannummiris

020 692 210.

Ealáhatoažžu ássandoarjagis sáhtát jearrat bálvalannummiris

020 692 202.

Ealáhaga oažžu dikšundoarjja

Juos du doaibmannávccat leat hedjonan buohcuvuoda dahje lámisvuoda dihte, sáhtát oažžut Kelas dikšundoarjaga.

Dainna buhttejuvvojit golut, mat šaddet buohcuvuodas dahje lámisvuodas.

Sáhtát oažžut dikšundoarjaga, juos du návccat fuolahit alddát leat hedjonan jagi áigge. Dat oaivvilda, ahte dárbbasat divššu dahje veahki iežat beaivválaš doaimmain.

It sáhte oažžut ealáhaga oažžu dikšundoarjaga, juos oaččut muhtun dáin ealáhagain:

- oassebargonávccahisvuoda ealáhat
- oasseáigeealáhat
- oassálas áraduvvon boarrásiidealáhat.

Dan sajis sáhtát ohcat Kelas lápmásiiddoarjaga.

Dikšundoarjja máksojuvvo sierra meriid veahkkedárbbu ja goluid mielde:

- Vuodđodikšundoarjja lea sulaid 73 euro mánotbajis.
- Bajiduvvon dikšundoarjja lea sulaid 159 euro mánotbajis.
- Bajimus dikšundoarjja lea sulaid 336 euro mánotbajis.

Kela máksá dikšundoarjagii veteránalasi sulaid 110 euro mánotbajis daidda veteránaide, geat ožžot badjelmearálaš sohtelasi ja ealáhaga oažžu bajiduvvon dahje bajimus dikšundoarjaga.

Du boadut dahje opmodat eai váikkut dikšundoarjaga oažžumii.

Dikšundoarjja miedihuvvo juogo doaisttáži dahje mearreáigái.

Sohtelassi ja badjelmearálaš sohtelassi

Oaččut Kelas sohtelasi,
juos dus lea juoga čuovvovaš dovddaldagain:

- sohtesoalddátdovddaldat
- sohtebálvalandovddaldat
- sohtedovddaldat.

Dovddaldagaid ii sáhte šat ohcat.

Sohtelasi ožžot maddái olbmot,
geat leat oassálastán
miinnaohcandoaimmaide jagiin 1945–1952.

Sohtelassi lea sulaid 128 euro mánotbajis.
Du boadut ja opodat eai váikkut sohtelassái.

Juos oaččut sohtelasi ja álbmotealáhaga,
de oaččut Kelas maddái badjelmearálaš sohtelasi.
Stuorimus badjelmearálaš sohtelassi lea
sulaid 264 euro mánotbajis.

Bearašéaláhat

Lagašoapmahačča jápmin rievdata bearraša áigáiboađu. Bearašéaláhat dorvvasta leaska ja máná áigáiboađu, juos beallelaš dahje máná vánhen jápmá.

Bearašéaláhagat leat leaskaidealáhat ja mánáidealáhat.

Kela bearašéaláhaga oažžuba

- vuollil 65-jahkásaš leaska
- vuollil 18-jahkásaš máná, gean vánhen dahje fuolaheaddji lea jápmán.

Juos máná stuđere, son sáhttá oažžut bearašéaláhaga dan rádjai, go son deavdá 21 jagi.

Bearašéaláhaga sáhttá oazzut Kela lassin maiddá jápmán oapmahačča bargoealáhatlágádusas. Oaččut dieđu bargoealáhatlágádusas dahje Ealáhatdovvoguovddážiis. Eanadoalliin ja fitnodatdoalliin leat sin iežaset ealáhatdáhkádušat.

Juos oapmahaš lea ássan dahje bargan olgoriikkain, bearaš sáhttá oažžut ealáhaga maiddá olgoriikkain.

Juos oapmahaš lea leamašan bargoeallimis, leaska ja máná sáhttiba oažžut geardebuhtadusa joavkoheaggaoajus. Lasi dieđuid oaččut oapmahaččat bargosajis.

Juos oapmahaš lea jápmán dáhpedorpmis dahje johtolatbárttis, de leaska ja máná sáhttiba oažžut bearašéaláhaga maiddá dáhpedorbme- dahje johtolatdáhkádušat. Oaččut lasi dieđu dáhkádusfitnodagas.

Eará bearašéaláhagat ja buhtadusat sáhttet váikkuhit Kela máksán ealáhagaide ja ássandoarjagii.

Bearašéaláhagain gessojuvvo vearru.

Leaskaidealáhat

Leaskaidealáhaga guoski lánka nuppástuvai 1.1.2022.

Gulat **boares lága** biirii, juos beallelaš lea jápmán 31.12.2021 dahje ovdal dan. Sáhtát oažžut leaskaidealáhaga boares lága vuodul dušše dalle, juos leidde náitalan.

Gulat **odđa lága** biirii, juos du beallelaš lea jápmán 1.1.2022 dahje dan maŋŋá. Odđa lága vuodul leaskaidealáhaga sáhttá oaččut maiddá rabasguoibmi. Rabasguoibmi sáhttá oažžut leaskaidealáhaga dalle, juos sus lea ovtas beallelaččain oktasaš vuollil 18-jahkásaš máná, gii ássá seamma dálloalus suinna.

Boares lága leaskaidealáhaga guoskevaš áššit leat merkejuvonn alihiin. Odđa lága leaskaidealáhaga guoskevaš áššit leat merkejuvonn fiskadiin.

Juos dus leat jearaldagat leaskaidealáhagas dahje lánkaodastusas, sáhtát ringet Kela bálvalannummirii

020 692 202.

Leaskaidealáhat boares lága mielde

Kela máksá leaskaidealáhaga dušše vuollil 65-jahkásaš leskii.

Sáhtát oažžut leaskaidealáhaga, juos ledjet náitalan beallelaččaiguin. Juos dudnuin eai leat oktasaš mánát, sáhtát oažžut leaskaidealáhaga dušše dalle, juos buot čuovvovaš eavttut ollašuvvet:

- Ledjet unnimustá 50-jahkásaš, go beallelaččat jámii.
- Ledjet vuollil 50-jahkásaš ja du beallelaš lei vuollil 65-jahkásaš, go náitaleidde.
- Náittoslihttu bisttii unnimustá 5 jagi.

Leaskaidealáhaga mearri

Leaskaidealáhahkii gullet álgoealáhat ja vejolaš joatkkaealáhat. Juos du boadut leat uhcit, sáhtát ohcat maiddái ássandoarjaga.

Beallelačča jápmima maŋŋá Kela máksá álgoealáhaga sulaid 335 euro mánotbajis. Álgoealáhat máksojuvvo 6 mánotbaji áigge.

Álgoealáhaga maŋŋá sáhtát oažžut joatkkaealáhaga. Dat čoggo vuoddomearis ja dievasmahttinmearis.

Vuoddomearri lea sulaid 105 euro mánotbajis. Oaččut dan dušše dalle, juos leat iežat dahje beallelačča vuollil 18-jahkásaš máná fuolaheaddji.

Dievasmahttinmeari oažžumii váikkuhit measta visot boadut. Olles dievasmearri lea sulaid 546 euro mánotbajis.

Juos náitalat odđasit, olles dievasmearri lea sulaid 472 euro mánotbajis.

Ealáhaga mearri sáhttá leat uhcit, juos jápmán beallelaš lea ássan olgoriikkain.

Leaskaidealáhat odđa lága mielde

Kela máksá leaskaidealáhaga dušše vuollil 65-jahkásaš leskii.

Juos leidde náitalan

Juos dudnuin lea oktasaš mánná, sáhtát oažžut leaskaidealáhaga, juos leidde náitalan ovdal go beallelaš devddii 65 jagi.

Juos dudnuin eai leat oktasaš mánát, sáhtát oažžut leaskaidealáhaga dušše dalle, juos buot čuovvovaš eavttut ollašuvvet:

- Ledjet unnimustá 50-jahkásaš, go beallelaččat jámii.
- Ledjet vuollil 50-jahkásaš ja beallelaččat lei vuollil 65-jahkásaš, go náitaleidde.
- Náittoslihttu bisttii unnimustá 5 jagi.

Juos leidde rabaslihtus

Sáhtát oažžut leaskaidealáhaga, juos buot čuovvovaš eavttut ollašuvvet:

- Beallelaččat jámii 1.1.2022 dahje dan maŋŋá.
- Dudnuin lei oktasaš vuollil 18-jahkásaš mánná, gii ásai dudnuin seamma dálloalus.
- Ledjet fárren rabaslihtui beallelaččaiguin ovdal go son devddii 65 jagi.
- Rabaslihttu bisttii ovtatmano unnimustá 5 jagi ovdal go beallelaččat jámii.
- Doai eahppi lean náitalan geange earáiguin, go beallelaččat jámii.

Leaskaidealáhaga mearri

Leaskaidealáhahkii gullá álgoealáhat ja vejolaš joatkkaealáhat. Juos du boadut leat uhccit, sáhtát ohcat maiddái ássandoarjaga.

Beallelaččat jápmima maŋŋá Kela máksá álgoealáhaga sulaid 335 euro mánotbajis. Álgoealáhat máksojuvvo 6 mánotbaji áigge.

Álgoealáhaga maŋŋá sáhtát oažžut joatkkaealáhaga. Dat čoggo vuoddomearis ja dievasmahttinmearis.

Vuoddomearri lea sulaid 105 euro mánotbajis. Oažžut dan dušše dalle, juos leat iežat dahje beallelaččat vuollil 18-jahkásaš máná fuolaheaddji.

Dievasmahttinmeari oažžumii váikkuhit measta visot boadut.

Olles dievasmahttinmearri lea sulaid 546 euro mánotbajis.

Juos leat párragaskavuodas, olles dievasmahttinmearri lea sulaid 472 euro mánotbajis.

Ealáhaga mearri sáhtá leat uhccit, juos beallelaččat lea ássan olgoriikkain.

Man guhká sáhtát oažžut leaskaidealáhaga?

Leaskaidealáhat nohká álo maŋimustá dalle,
go deavddát 65 jagi.

Leaskaidealáhaga bistui eai leat eará ráddjehusat,
juos doai leidde náitalan ja áinnasge nubbi čuovvovaš
gáibádusain ollašuvvá:

- Beallelaččat jámii ovdal 1.1.2022.
- Leat riegadan ovdal jagi 1975.

Juos doai leidde náitalan,
muhto goabbáge gáibádusain ii ollašuva,
Kela máksá leaskaidealáhaga 10 jagi áigge
dahje unnimustá dan rádjai,
go ovttas duinna ássi mánná deavdá 18 jagi.

Juos leidde rabaslihtus,
Kela máksá leaskaidealáhaga dassáži,
go nuoramus oktasaš mánná deavdá 18 jagi.

Juos náitalat odđasit
ovdal go deavddát 50 jagi,
Kela loahpaha leaskaidealáhaga máksima.
Oaččut goittotge hávil 3 jagi ealáhaga vástideaddji meari.
Ruhtamearri lea uhcit,
juos vuoigatvuodat leaskaidealáhahkii nohká árabut.
Gáibádussan lea, ahte leat ožžon leaskaidealáhaga
unnimustá 1 jagi áigge.

Mánáidealáhat

Juos máná váhnen jápmá,
Kela máksá mánnái mánáidealáhaga.

Vánhemín oaivvildit olbmo,
gii lea ássan ovttas mánáin ja fuolahan sus.
Vánhen sáhtta leat eadni, áhčči dahje muhtun eará olmmoš.

Kela máksá mánáidealáhaga dassáži,
go mánná deavdá 18 jagi.
Juos mánná stuđere ollesáigásaččat,
ealáhaga máksin sáhtta joatkašuvvat 21 jagi agi rádjai.

Maiddá jápmán vanhema bargoealáhatlágádus máksá
mánáidealáhaga.

Kela máksán mánáidealáhaga vuodđomearri lea sulaid
62 euro mánotbajis.
Juos guktot vanhemat leaba jápmán,
máná oažžu sulaid 122 euro mánotbajis.

Vuollil 18-jahkásaš mánná sáhtta dasa lassin
oažžut dievasmahttinmeari,
masa váikkuhit eará bearašealáhagat, maid son oažžu.
Dievasmahttinmeari lea eanemustá sulaid
93 euro mánotbajis.

Ohcan ja máksin

Oza ealáhagaid ja eará doarjagiid nehtas:

www.kela.fi/neahtas

Dárkkis ohcamušas, mat čuvvosat das galget leat mielde.
Maiddái čuvvosiid sáhttá sáddet neahttabálvalusas.

Sáhtát ohcat ealáhaga dahje doarjaga maiddái skoviin,
man oaččut Kela doaimmahagain ja neahttasiidduin:

www.kela.fi/skovit

Kela poastačujuhhus lea

Kela

PL 10

00056 KELA

Mánnábajádusa, leaskaidealáhaga ja mánáidealáhaga
sáhtát ohcat Kelas dušše báberskoviin.

Sáhtát postet skovi Kelai

dahje váldit das gova ja sáddet dan Kelai OmaKelas.

Ealáhatohcamuša sáhttá doaimmahit
maiddái man beare ealáhatlágádussii.

Kela boarrásiidealáhaga ja dáhkádusealáhaga sáhttá ohcat
maiddái telefonnas dahje njálmálaččat
Kela doaimmahagas.

Oza boarrásiidealáhaga moadde mánu ovdal,
go leat báhcimin ealáhahkii.

Kela sáhttá máksit ealáhagaid
mañálgihitii eanemustá 6 mánotbaji áiggis.

Go Kela lea giedahallan du ohcamuša,

oaččut ruoktot mearrádusa.

Mearrádusas mitaluvvojit ealáhaga dahje doarjaga mearri,
ákkastallamat ja máksinbeaivi.

Oaččut mearrádusa maiddái dalle,

juos dutnje ii leat mieđihuvvon ealáhat dahje doarjja.

Oza ealáhaga maiddái olgoriikka barggus

Olgoriikkain ássan ja bargan sáhttet váikkuhit

álbmotealáhahkii ja bearašealáhahkii.

Juos leat ássan dahje bargan olgoriikkain,

sáhtát oažžut ealáhaga barganriikkas.

Leaska sáhttá oažžut bearašealáhaga riikkas,

gos beallelaš lea bargan.

Dihto olgoriikka ealáhagaid sáhttá ohcat

seamma skoviin go Suoma ealáhagaid.

Muitte deavdit ja laktit ohcamuššii maiddái U-čuvvosa.

Sáhtát bivdit ealáhagas árvvoštallama ovddalgihtii

Juos háliidat čielggadit ovddalgihtii, sáhtátgo oažžut álbmotealáhaga, sáhtát bivdit árvvoštallama bargoealáhagas iežat bargoealáhuslágádusas.

Oaččut árvvoštallama maiddái neahhta bokte (suomagillii):

www.tyoelake.fi

Bálvalus čujuha du iežat bargoealáhatlágádusa bálvalussii.

Bivdde dan maŋŋá Kelas árvvoštallama álbmotealáhagas ja das, sáhtátgo oažžut dáhkádusealáhaga.

Máksinbeaivvit

Kela máksá boarrásiidealáhaga, bargonávccahisvuodaaláhaga, ealáhaga oažžu dikšundoarjaga ja soahtelasi juohke mánotbaji 7. beaivvi.

Dáhkádusealáhat máksojuvvo mánotbaji 22. beaivvi.

Ealáhatoažžu ássandoarjja máksojuvvo mánotbaji 4. beaivvi.

Mánnábajádus ja bearašealáhat máksojuvvojit sohkanama álgobustáva miel:

- A–K mánotbaji 4. beaivvi
- L–R mánotbaji 14. beaivvi
- S–Ö mánotbaji 22. beaivvi

Juos bánku lea gitta ealáhaga dahje doarjaga máksinbeaivve, oaččut ruđaid iežat kontui árabut.

Ovdamearkkat ealáhatoažžu boađuin 2022

Távvalis leat ovdamearkkat Helssegis okto ássi ealáhatolbmo doarjagiin ja vearuin. Buot ovdamearkkain vistti láigu lea 700 euro mánotbajis. Ovdamearkkain ealáhatolbmos eai leat eará boađut go ealáhagat. Oanádus e/mb mearkkaša euro mánotbajis. Ruhtamearit leat jorbejuvvon.

Bargo-ealáhat e/mb	Álbmot-ealáhat e/mb	Dáhkádus-ealáhat e/mb	Vearru e/mb	Ássandoarjja e/mb	Netto-boađut e/mb*
0	0	855	0	529	1 384
0	680	176	0	529	1 384
100	658	97	0	529	1 384
200	608	47	0	529	1 384
400	508	0	0	510	1 418
600	408	0	-4	475	1 480
800	308	0	-38	440	1 510
1403	7	0	-149	334	1 595

*Nettobohtu mearkkaša ealáhatolbmo boađuid dan maŋŋá, go veaht leat geahpeduvvon. Dáin boađuin galgá máksit láiggu ja eará beaivválaš goluid.

Almmut, juos du dilli nuppástuvvá

Juos du eallindilli nuppástuvvá, dat sáhttá váikkuhit Kela doarjagiidda, maid don oaččut. Nuppástus sáhttá guoskat ovdamearkka dihte ássama, boađuid, bargama dahje bearraša.

Muitte almmuhit nuppástusain Kelai. Sáhtát dahkat dan neahtas, telefovnnas dahje doaimmahagas.

Dus lea ovddasvástádus iežat bealis sihkkarastit, ahte Kelas leat rivttes dieđut. Dalle doarjja máksojuvvo dutnje rivttes sturrosažžan.

Juos mearrádusas lea feaila

Juos leat dan oaivilis, ahte Kela mearrádusas lea feaila, sáhtát ohcat nuppástusa mearrádussii.

Oaččut mearrádusa mielde rávvagiid das, mo nuppástus ohccojuvvo.

Juos dus leat jearaldagat, váldde vuos oktavuoda Kelai.

Neahtas sáhtát

- ohcat doarjagiid
- sáddet čuvvosiid
- dárkkistit du ohcamuša dili
- sáddet ságaid
- almmuhit nuppástusain
- heaittihit doarjaga.

Ná Kela bálvala

Neahtas

Loga Kela doarjagiid birra sámegillii:

www.kela.fi/davvisamegillii

Jeara ráđi:

www.kela.fi/kysy-kelasta

Rehkenastte doarjaga meari:

www.kela.fi/laskurit

Divššo áššiid neahtas:

www.kela.fi/neahtas

Čálit sisa neahttabálvalusaide

OmaKelai ja áigevárremii

galgá čálihit sisa.

Dárbbasat bñnkodovddaldagaid

dahje mobiilannehusa.

Veahkki áššiiddikšumii

Juos áššiiddikšun neahtas lea váttis, sáhtát oažžut dasa veahki:

www.kela.fi/neahtas

Gáiddusbálvalusas oaččut persovnnalaš rávvema ja bagadeami:

www.kela.fi/gaiddusbalvalus

Sáhtát addit nuppi olbmui vuogatvuoda doaimmahit áššiid du beales.

Doaimmahagas

Dárkkis čujuhusaid ja rabasáiggiid:

www.kela.fi/doaimmahagas

Telefovnnas

Davvisámegielat telefonbálvalus

Rabas vu–be diibmu 9–11.

020 634 2894

Várre telefonáiggi

Sáhtát sáddet Kelai rávdnjepoastta ja bivddát, ahte dutnje váldojuvvo oktavuoha:

saame@kela.fi

Eará bálvalannummirat

Rabas vu–be diibmu 9–16.

Áigáiaboahntindoarjja.....020 692 207

Ássan.....020 692 210

Bargguhivuohta.....020 692 210

Bearran.....020 634 4940

Buohcan ja koarttat.....020 692 204

Ealáhagat.....020 692 202

Riikkaidgaskasaš dilit (vu–be diibmu 10–15)..020 634 0200

Stuđeren ja vearjo-geatnegasvuohta.....020 692 209

Váhnenvuohta.....020 692 206

Veajuiduhttin ja lápmásiidovddut.....020 692 205

Ringema ja ráiddus vuorddášeami

mávssut mearrášuvvet du operáhtora hattiid mielde.

Kela davvisámegillii

Sámegielat neahttasiiddut:

www.kela.fi/davvisamegillii

Sámegielat gihppagat:

Almmolaš ássandoarjja

Áigái bohtindoarjja

Bargguhisvuohta

Buohcan ja veajuiduhttin

■ **Ealáhagat ja eará doarjagat ealáhatoažžui**

Fárren Supmii dahje Suomas olgoriikii

Mánnábearrašat

Stuðeren ja vearjogeatnegasvuohta

Sámegielat gihppagiid sáhtta čálihit

Kela neahttasiidduin:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet